EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 4. 2024
COM(2024) 176 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Vykonávanie zákazu nekalých obchodných praktík na posilnenie postavenia poľnohospodárov a hospodárskych subjektov v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci – súčasný stav

{SWD(2024) 106 final}

Obsah

1. Úvod 2
1.1. Súvislosti 2
1.2. Cieľ a rozsah tejto správy 2
2. Všeobecný prehľad o transpozícii 3
3. Konkrétne body analýzy 3
3.1. Rozsah pôsobnosti a veľkosť podniku (článok 1) 3
3.1.1. Hospodárske subjekty v reťazci a dodávateľské vzťahy 3
3.2. Zakázané nekalé obchodné praktiky (článok 3) 4
3.3. Mechanizmy presadzovania práva (články 4 – 8) 5
3.3.1. Určenie orgánov presadzovania práva (článok 4) 5
3.3.2. Sťažnosti a dôvernosť (článok 5) 5
3.3.3. Právomoci určených orgánov presadzovania práva (článok 6) 6
3.3.4. Opatrenia na presadzovanie práva a sankcie (článok 6) 6
3.3.5. Správne a súdne presadzovanie práva a alternatívne riešenie sporov 7
3.3.6. Spolupráca medzi orgánmi presadzovania práva (článok 8) 7
3.3.7. Zverejnenie výročnej správy o činnostiach orgánov presadzovania práva (článok 10) 8
3.4. Prísnejšie vnútroštátne pravidlá (článok 9) 8
3.5. Zameranie na cezhraničné presadzovanie práva 9
4. Hodnotenie smernice (článok 12) 10
5. Závery 10

1. ÚVOD

1.1. Súvislosti

Európsky parlament a Rada prijali 17. apríla 2019 smernicu (EÚ) 2019/633 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci (ďalej len „smernica“)[1].

Smernica je záväzná pre všetkých 27 členských štátov. Zabezpečuje minimálnu úroveň harmonizácie stanovením zoznamu zakázaných nekalých obchodných praktík medzi odberateľmi a dodávateľmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci. Stanovujú sa v nej aj minimálne pravidlá týkajúce sa presadzovania týchto zákazov a spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva. Členské štáty môžu prijať alebo ponechať v platnosti vnútroštátne pravidlá nad rámec nekalých obchodných praktík uvedených v smernici za predpokladu, že budú zlučiteľné s pravidlami fungovania vnútorného trhu.

Komisia uznáva hodnotu smernice o nekalých obchodných praktikách ako kľúčového politického nástroja na posilnenie postavenia prvovýrobcov v potravinovom dodávateľskom reťazci. Táto správa je jedno z okamžitých opatrení uvedených v diskusnom dokumente, ktorý bol 15. marca 2024 odoslaný spoluzákonodarcovi[2], zameraných na riešenie súčasných problémov v poľnohospodárskom odvetví a obáv, ktoré predniesli poľnohospodári. V strednodobom a dlhodobom horizonte Komisia navrhuje aj to, aby ďalšie opatrenia na zvýšenie transparentnosti tvoriace balík vrátane zriadenia monitorovacieho strediska nákladov, marží a obchodných praktík v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci boli zacielené na zmeny nariadenia o spoločnej organizácii trhov[3] (ďalej len „SOT“), nové pravidlá súvisiace s cezhraničným presadzovaním pravidiel týkajúcich sa nekalých obchodných praktík a hodnotenie smernice do roku 2025.

1.2. Cieľ a rozsah tejto správy

Dňa 27. októbra 2021 Komisia predložila správu o stave transpozície a vykonávania smernice podľa článku 12 týkajúcu sa 15 členských štátov, ktoré oznámili, že do 31. júla 2021 dokončili transpozíciu, ako aj Francúzska, ktoré oznámilo, že smernicu transponovalo čiastočne[4].

Táto správa už obsahuje informácie o stave vykonávania vo všetkých 27 členských štátoch a prehľad toho, ako sa niektoré členské štáty rozhodli smernicu transponovať. Vzťahuje sa výlučne na ustanovenia uvedené vo vnútroštátnych právnych predpisoch, ktorými sa transponuje smernica o nekalých obchodných praktikách.

---

1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/633 zo 17. apríla 2019 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci, Ú. v. EÚ L 111, 25.4.2019, s. 59.

2 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_24_1493.

3 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 671. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32013R1308.

4 Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stave transpozície a vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/633 zo 17. apríla 2019 o nekalých obchodných praktikách vo vzťahoch medzi podnikmi v poľnohospodárskom a potravinovom dodávateľskom reťazci.

Vzhľadom na to, že kontrola zhody, ktorá spočíva v posúdení zlučiteľnosti vnútroštátnych vykonávacích opatrení s ustanoveniami smernice[5], stále prebieha, v tejto správe sa nenachádza konečné posúdenie transpozičných opatrení. Viaceré vnútroštátne právne predpisy boli navyše len upravené a táto správa zahŕňa len úpravy transpozičných právnych predpisov oficiálne oznámené do 1. marca 2024.

Ďalej treba poznamenať, že vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa ponechávajú alebo zavádzajú prísnejšie pravidlá, než sú pravidlá stanovené v smernici o nekalých obchodných praktikách, Komisia v rámci kontroly zhody neposúdila. Tieto ustanovenia môžu byť predmetom žiadosti o informácie alebo o ďalšie vyšetrovanie.

K tejto správe je priložený pracovný dokument útvarov Komisie s ďalšími podrobnosťami súvisiacimi najmä s tým, ako sa jednotlivé členské štáty rozhodli smernicu transponovať.

2. VŠEOBECNÝ PREHĽAD O TRANSPOZÍCII

Podľa článku 13 smernice mali členské štáty transponovať smernicu do svojho vnútroštátneho práva do 1. mája 2021. Do decembra 2022 Komisii všetky členské štáty oznámili, že dokončili jej transpozíciu[6].

3. KONKRÉTNE BODY ANALÝZY

3.1. Rozsah pôsobnosti a veľkosť podniku (článok 1)

Šesť členských štátov sa rozhodlo uplatniť transpozičné opatrenia bez ohľadu na veľkosť podniku[7] dodávateľov či odberateľov. Všetky ostatné členské štáty sa do istej miery odvolávajú na veľkosť podniku meranú na základe jeho ročného obratu ako na zástupnú hodnotu vyjednávacej pozície hospodárskych subjektov, ktoré sa majú chrániť, čím sa obmedzuje rozsah uplatňovania prijatých právnych predpisov alebo ich častí stanovených v smernici.

3.1.1. Hospodárske subjekty v reťazci a dodávateľské vzťahy

Vzhľadom na vzťah medzi dodávateľmi a odberateľmi poľnohospodárskych a potravinových výrobkov väčšina členských štátov určila rozsah pôsobnosti v rámci odvetví a osobný rozsah tak, ako sa vymedzujú v smernici[8].

LV rozšírilo rozsah pôsobnosti tak, aby zahŕňal vzťahy medzi dodávateľmi a maloobchodnými predajcami (iba) nepotravinových výrobkov. SK zahrnulo do vymedzenia pojmov „odberateľ“ a „dodávateľ“ právnické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi. ES sa rozhodlo chrániť všetky hospodárske subjekty v reťazci (vrátane odberateľov).

---

5 Better regulation toolbox 2023 (Súbor nástrojov pre lepšiu právnu reguláciu z roku 2023).

6 Smernica – 2019/633 – SK– EUR-Lex (europa.eu).

7 CY, EE, ES, FR, IT, SK. Niektoré z týchto členských štátov zachovali všeobecnú platnosť vykonávacích právnych predpisov bez ohľadu na veľkosť podniku, na jeho veľkosť sa však odvolávali pri udeľovaní výnimiek alebo odchýlok. Platobné lehoty v CY sa napríklad líšia v závislosti od veľkosti podniku v prípade výrobkov, ktoré dodávatelia hrozna pravidelne dodávajú na výrobu vína odberateľom s ročným obratom nižším ako 2 milióny EUR; španielske právne predpisy sa nevzťahujú na hotely, reštaurácie a cateringové spoločnosti s obratom nižším ako 10 miliónov EUR ani na spoločnosti pôsobiace v oblasti ubytovacích služieb s obratom nižším ako 50 miliónov EUR.

8 V prípade vylúčenia určitých typov odberateľov (napr. družstiev) v niektorých členských štátoch sa musí uskutočniť priebežná kontrola zhody.

3.2. Zakázané nekalé obchodné praktiky (článok 3)

V smernici sa od členských štátov vyžaduje, aby zakázali nekalé obchodné praktiky uvedené v zozname a rozdelili ich do dvoch skupín: i) zákazy ako také alebo nepodmienečné zákazy („čierny zoznam“) a ii) podmienečné zákazy („sivý zoznam“), teda obchodné praktiky, ktoré sú zakázané, pokiaľ sa v podmienkach dohody o dodávkach alebo následnej dohody medzi dodávateľom a odberateľom vopred jasne a jednoznačne nedohodli inak (článok 3 ods. 2). Jednotlivé praktiky sú konkrétne vymedzené v smernici. Členské štáty môžu prijať alebo ponechať v platnosti vnútroštátne pravidlá nad rámec nekalých obchodných praktík uvedených v smernici za predpokladu, že budú zlučiteľné s pravidlami fungovania vnútorného trhu. Pokiaľ je to v súlade so stanovenými požiadavkami, členské štáty okrem toho môžu:

- používať všeobecné doložky na rozšírenie rozsahu pôsobnosti na praktiky, ktoré sa konkrétne neuvádzajú,
- pridávať do zoznamov ďalšie praktiky,
- rozšíriť rozsah uvedených zákazov alebo ich sprísniť,
- presúvať praktiky zo „sivého zoznamu“ do „čierneho zoznamu“.

Podrobnosti o tom, ako členské štáty smernicu transponovali, vrátane jednotlivých praktík sú dostupné v pracovnom dokumente útvarov Komisie. Dve praktiky zaradené do „čierneho zoznamu“ si zasluhujú osobitnú pozornosť, keďže členské štáty ich môžu do určitej miery pozmeniť:

- **Oneskorené platby**: 16[9] z 27 členských štátov pri uplatňovaní ustanovení smernice rozlišuje medzi predajom výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze (splatnosť 30 dní) a nepodliehajúcich skaze (splatnosť 60 dní), zatiaľ čo 11[10] členských štátov uplatňuje prísnejšie oneskorené platby.

  Všetky členské štáty okrem BE, EE, HU, SE a SK začlenili do svojich transpozičných právnych predpisov vymedzenie pojmu „výrobok rýchlo podliehajúci skaze“ uvedené v smernici. FR má rôzne vymedzenie pre výrobky „rýchlo podliehajúce skaze“ a „veľmi rýchlo podliehajúce skaze“. HR a SI pridali do svojich transpozičných právnych predpisov zoznam výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze, zatiaľ čo LT poverila schválením zoznamu výrobkov rýchlo podliehajúcich skaze inštitúciu schválenú vládou.

- **Zrušenie objednávok v krátkom časovom predstihu:** Všetky členské štáty okrem EE, HU a SK majú stanovenú minimálnu lehotu na zrušenie objednávok 30 dní. Šesť členských štátov poskytuje možnosť stanoviť v osobitných odvetviach v riadne odôvodnených prípadoch (napr. výrobky veľmi rýchlo podliehajúce skaze) lehoty kratšie ako 30 dní[11].

[9] AT, CY, DE, DK, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL, SI.
[10] BE, BG, CZ, EE, FI, HU, LT, PT, RO, SE, SK.
[11] BE, DK, FR, IE, IT, SE.

3.3. Mechanizmy presadzovania práva (články 4 – 8)

3.3.1. Určenie orgánov presadzovania práva (článok 4)

Všetkých 27 členských štátov určilo jeden alebo viacero orgánov (ďalej len „orgány presadzovania práva“) presadzovaním zákazov stanovených v článku 3 na vnútroštátnej úrovni. Kontaktné údaje a webové sídla týchto orgánov sú dostupné na vyhradenom webovom sídle[12].

Všetky členské štáty si vybrali administratívne orgány a väčšina z nich sa ich rozhodla poveriť hlavnými právomocami súvisiacimi s presadzovaním: jedenásť členských štátov ich pridelilo orgánu na ochranu hospodárskej súťaže[13]; šesť orgánu pre trh s potravinami[14]; päť svojmu ministerstvu pôdohospodárstva[15]; dva úradu zodpovednému za boj proti nekalým obchodným praktikám v agropotravinárskom odvetví[16]; dva vládnemu orgánu v rámci ministerstva hospodárstva a financií[17] a jeden orgánu pre ochranu spotrebiteľov a trhy[18]. Niektoré poverili určitými právomocami súvisiacimi s presadzovaním upravenými v smernici súd[19].

Tri členské štáty (EL, LT[20] a RO) určili dva orgány, pričom druhým bol orgán na ochranu hospodárskej súťaže.

3.3.2. Sťažnosti a dôvernosť (článok 5)

V rámci všetkých transpozičných nástrojov oznámených Komisii majú právo podať sťažnosť určenému orgánu presadzovania práva nielen jednotliví dodávatelia, ale aj organizácie výrobcov alebo iné organizácie dodávateľov a združenia takýchto organizácií.

Veľká väčšina transpozičných nástrojov členských štátov poskytuje prostriedky na ochranu dôvernosti informácií o totožnosti sťažovateľa, ktorých zverejnenie by mohlo poškodiť jeho záujmy alebo záujmy jeho členov či dodávateľov[21]. Tieto ochranné opatrenia by sa zvyčajne mali prijať na žiadosť dodávateľa[22], niektoré vnútroštátne transpozičné opatrenia však v tomto smere umožňujú aj iniciatívu príslušného orgánu[23]. Vo väčšine prípadov sa od sťažovateľov

---

12 https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food- supply-chain/unfair-trading-practices_sk.

13 AT, BG, CZ, DK, EE, HR, LU, LV, PL, SE, SI.

14 DE (Spolkový úrad pre poľnohospodárstvo a výživu, určený spolkovým ministerstvom), ES [Agentúra pre informácie o potravinách a kontrolu potravín (AICA)], FI (ombudsman pre trh s potravinami), HU (Úrad pre ochranu potravinového reťazca, určený vládou), LT (Agentúra pre rozvoj podnikania a trhov na vidieku) a PT (Úrad pre hospodárstvo a bezpečnosť potravín [ASAE– Autoridade de Segurança Alimentar e Económica)].

15 CY, IE, IT (vnútorné oddelenie ministerstva), RO, SK.

16 EL, MT.

17 V prípade FR išlo o DGCCRF (Generálne riaditeľstvo pre politiku hospodárskej súťaže, spotrebiteľské záležitosti a boj proti podvodom); v prípade BE o Generálne riaditeľstvo pre hospodársku inšpekciu federálnej verejnej služby pre hospodárstvo.

18 NL.

19 Išlo najmä o právomoc uvaliť sankcie (AT, FI, FR).

20 Druhý orgán presadzovania práva má právomoc rozhodovať len o praktikách, ktoré používajú maloobchodní predajcovia s významným vplyvom na trhu.

21 V niektorých členských štátoch (napr. LV, PT, SE) sa však zabezpečuje len dôvernosť informácií o totožnosti, nie iných citlivých informácií.

22 Všetky štáty okrem AT, FI, FR, LV, PL, SE. Patrí medzi ne BG, v ktorého právnych predpisoch sa stanovuje, že totožnosť sťažovateľa musí vždy zostať dôverná.

23 Napr. HU.

vyžaduje, aby označili informácie, v súvislosti s ktorými požadujú dôvernosť[24]. Podľa poľských právnych predpisov sa totožnosť a údaje sťažovateľa, ktorých zverejnenie by mohlo sťažovateľa poškodiť, naopak, vždy udržujú v tajnosti, pokiaľ sťažovateľ písomne nepovolí ich zverejnenie. V ES sa právnymi predpismi zabezpečuje ochrana totožnosti sťažovateľa aj počas súdneho konania. V niektorých členských štátoch zahŕňajú transpozičné nástroje možnosť zastaviť konanie, ak by jeho pokračovanie viedlo k zverejneniu dôverných informácií[25]. V LT má orgán presadzovania práva diskrečnú právomoc zamietnuť žiadosť o zachovanie dôvernosti, ak majú konkrétne informácie dôkaznú hodnotu pri preukazovaní porušenia práva. Na anonymné sťažnosti sa však výslovne vzťahujú ich právne predpisy.

3.3.3. Právomoci určených orgánov presadzovania práva (článok 6)

Väčšina členských štátov udelila určeným orgánom presadzovania práva právomoci stanovené v článku 6, konkrétne:

- vyšetrovacie a monitorovacie právomoci[26],
- právomoc prijímať rozhodnutia, keď dôjde k porušeniu zákazov stanovených v článku 3[27],
- právomoc požiadať odberateľa, aby ukončil zakázanú obchodnú praktiku[28],
- právomoc ukladať pokuty alebo začať konanie na účely uloženia pokút a iných rovnako účinných sankcií[29] a predbežných opatrení voči subjektu, ktorý zákaz porušil, a to v súlade s vnútroštátnymi pravidlami a postupmi[30] a
- právomoc uverejňovať prijaté rozhodnutia[31].

V deviatich členských štátoch má orgán presadzovania práva aj právomoc potvrdzovať záväzky prijaté porušovateľom[32], prípadne vydávať upozornenia[33] alebo odporúčania, ak dôjde k porušeniu[34].

3.3.4. Opatrenia na presadzovanie práva a sankcie (článok 6)

Opatrenia na presadzovanie práva zahŕňajú širokú škálu nástrojov vrátane sankcií, prostriedkov nápravy a záväzkov. Najbežnejšími opatreniami, ktoré majú národné orgány presadzovania práva k dispozícii, sú finančné sankcie (pokuty alebo iné rovnako efektívne sankcie), ktoré sú stanovené vo všetkých 27 členských štátoch.

---

24 BE, BG, CY, DK, EL, ES, IE, IT, LU, NL, SI.
25 AT, BE, CY, DE, DK, EE, FI, IT, MT, PT.
26 Všetky členské štáty.
27 Všetky členské štáty okrem EE, ES, FI, SI, SK.
28 Všetky štáty okrem AT, HU.
29 Všetky členské štáty (v AT: právomoc súdu pre hospodársku súťaž; vo FI: právomoc súdu).
30 Konkrétne stanovené vo vnútroštátnych transpozičných opatreniach v: BG, DK, EL, FI, FR, ES, IE, LT, LU, LV, NL, PT, RO.
31 Všetky štáty okrem CZ, LV, PT.
32 BE, BG, CZ, HR, HU, PL.
33 BE, FI, LV.
34 EL.

3.3.5. Správne a súdne presadzovanie práva a alternatívne riešenie sporov

Väčšinu opatrení a mechanizmov presadzovania práva možno považovať za správne presadzovanie práva.

Transpozičné právne predpisy niektorých členských štátov sa výslovne odvolávajú na správne a súdne presadzovanie práva. V rakúskych a vo fínskych právnych predpisoch sa stanovuje, že určité právomoci (napr. ukladanie sankcií) sú vyhradené súdu, zatiaľ čo (vo FI) iné opatrenia (napríklad súdne príkazy ukladajúce povinnosť zdržať sa určitého konania) môže prijímať správny aj súdny orgán. Vo FR môže správny orgán vydať súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania a ukladať správne pokuty, zatiaľ čo súd môže prijať súdny príkaz ukladajúci povinnosť zdržať sa určitého konania, nápravné opatrenia a občianskoprávne sankcie (*amendes civiles*). V bulharských právnych predpisoch sa stanovuje, že inštitúcia zodpovedná za konkrétne konanie podľa transpozičných právnych predpisov nesmie brániť strane dohody o dodávkach v tom, aby hľadala možnosť nápravy prostredníctvom iného zavedeného postupu, pričom by implicitne rešpektovala úlohu ostatných orgánov presadzovania práva vrátane súdov. V Lotyšských právnych predpisoch sa stanovuje, že súbežne s Radou pre hospodársku súťaž môže súd podľa postupov stanovených v občianskom práve procesnom určovať aj to, či došlo k porušeniu transpozičného práva, alebo nie.

Niektoré členské štáty používajú systém paralelných prostriedkov nápravy, ale nestanovujú konkrétne pravidlá koordinácie medzi správnymi a súdnymi orgánmi.

3.3.6. Spolupráca medzi orgánmi presadzovania práva (článok 8)

Podľa článku 8 ods. 3 Komisia zriadila verejné webové sídlo[35] s kontaktnými údajmi vnútroštátnych orgánov presadzovania práva a odkazy na príslušné webové sídla. Komisia okrem toho zriadila digitálne fórum, aby uľahčila výmenu informácií.

Komisia s členskými štátmi úzko spolupracovala v jednotlivých procesoch transpozície na pravidelných stretnutiach, odpovedaním na otázky súvisiace s vykonávaním a poskytnutím vyše 50 písomných odpovedí týkajúcich sa vykonávania, čím zjednodušila vytvorenie siete presadzovania práva súvisiaceho s nekalými obchodnými praktikami (ďalej len „sieť“). Sieť tvorená predstaviteľmi vnútroštátnych orgánov presadzovania práva sa zapája do diskusií o uplatňovaní smernice na základe výročných správ členských štátov (článok 10 ods. 2). Jej cieľom je zabezpečiť spoločný prístup pri uplatňovaní pravidiel stanovených v smernici a zdieľanie osvedčených postupov, informácií o novom vývoji a nových nástrojov na presadzovanie práva. Môže navyše vydávať odporúčania v rámci spoločného úsilia o zlepšenie rámca presadzovania.

Od svojho vzniku v júni 2022 sa sieť stretla dvakrát na úrovni vedúcich orgánov presadzovania práva a dvakrát na technickej úrovni. Stretla sa aj na tematických stretnutiach, aby podrobne prediskutovala osobitné témy technickej povahy. Od roku 2022 sa konalo päť takýchto tematických stretnutí. Diskutovalo sa napríklad o témach výpočtu limitu obratu, cezhraničného presadzovania práva a nákupných združení. Diskusia o cezhraničnom presadzovaní práva umožnila rozpoznať možné oblasti zlepšenia uvedené v oddiele 3.5.

[35] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_sk.

3.3.7. Zverejnenie výročnej správy o činnostiach orgánov presadzovania práva (článok 10)

V záujme zlepšenia prístupu k výročným správam, ktoré vnútroštátne orgány presadzovania práva zverejnili na svojich webových sídlach (článok 10 ods. 1), Komisia plánuje v roku 2024 zverejniť konsolidovaný prehľad príslušných odkazov na webovej stránke o nekalých obchodných praktikách[36].

Vzhľadom na to, že vnútroštátne transpozičné právne predpisy sa v nových dohodách začali uplatňovať 1. novembra 2021 a najneskôr 12 mesiacov od zverejnenia týchto právnych predpisov sa začali uplatňovať v existujúcich zmluvách, bolo v jednotlivých členských štátoch možné pozorovať rôzne časové osi transpozície. Tieto rozdiely viedli k rôznemu počtu doteraz nahlásených prípadov presadzovania[37]. Niektoré členské štáty sa sústreďujú na poskytovanie usmernení dodávateľom a odberateľom s cieľom zabezpečiť súlad s pravidlami, zatiaľ čo iné viedli prieskumy v agropotravinárskom odvetví alebo otvorili niekoľko vyšetrovaní z vlastnej iniciatívy (t. j. vyšetrovania, ktoré sa nezačali na základe sťažností alebo náznakov). Približne 75 % prípadov a vyšetrovaní z vlastnej iniciatívy pochádzalo v roku 2023 z ES z dôvodu minulých skúseností s presadzovaním práva a na základe dostupných zdrojov. Zistilo sa 269 porušení (približne 27 % uzavretých vyšetrovaní), čo viedlo k celkovým finančným sankciám vo výške viac než 22 miliónov EUR. Výška finančných sankcií sa v jednotlivých krajinách EÚ líši.

Najčastejšie zistenými nekalými obchodnými praktikami boli oneskorené platby za poľnohospodárske (50 %) a potravinové výrobky (13 %) rýchlo podliehajúce skaze (po 30 dňoch) alebo nepodliehajúce skaze (po 60 dňoch), platby nesúvisiace s konkrétnou transakciou (7 %), platby, ktoré dodávateľ žiadal za marketingovú činnosť (7 %) a za skladovanie, vystavovanie a zaradenie do ponuky (7 %). Približne 41 % nekalých obchodných praktík sa zistilo na maloobchodnej úrovni (47 % v roku 2022), 36 % na úrovni spracovania (27 % v roku 2022) a 22 % na veľkoobchodnej úrovni (25 % v roku 2022).

Prehľad súhrnných údajov o činnostiach členských štátov súvisiacich s presadzovaním práva za rok 2022 a čiastočne za rok 2023[38] je dostupný v pracovnom dokumente útvarov Komisie.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že niekoľko vykonaných činností presadzovania práva závisí od dostupnosti ľudských zdrojov príslušných orgánov, ktorých primárne pridelenie na presadenie právnych predpisov týkajúcich sa nekalých obchodných praktík sa v jednotlivých členských štátoch líši[39].

3.4. Prísnejšie vnútroštátne pravidlá (článok 9)

Podľa článku 9 smernice môžu členské štáty zaviesť prísnejšie pravidlá na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany za predpokladu, že budú v súlade s pravidlami fungovania vnútorného trhu. Môže sa to týkať uvedeného prísnejšieho rozsahu alebo praktík, ktoré nie sú uvedené v

---

36 https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_sk.

37 Nahlasovanie určitého počtu prípadov môže závisieť aj od vnútorných pravidiel orgánov presadzovania práva a môže teda viesť k podhodnoteniu alebo nadhodnoteniu prípadov.

38 V lehote do 15. marca 2024 Komisii odoslalo výročnú správu len 18 členských štátov.

39 Pre orgán presadzovania práva sú podľa nemeckej hodnotiacej správy pri práci výzvou napríklad limitované zdroje zamestnancov v spojení s rozsiahlym úsilím o vyšetrenie. https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/_Internationales/aussenwirtschaftspolitik/evaluierungsbericht-agrarolkg.html.

smernici, ako sú zákaz predaja alebo nákupu za nižšiu než výrobnú cenu, opätovného predaja so stratou alebo za nižšiu než kúpnu cenu, alebo akejkoľvek inej povinnosti rešpektovať určitú cenovú hladinu.

„Predaje alebo nákupy so stratou“ a „opätovný predaj so stratou“ nie sú osobitne upravené v tejto smernici ani v nariadení o spoločnej organizácii trhov. Zatiaľ čo štyri členské štáty zaviedli ustanovenie o „nákupe alebo predaji za nižšiu než výrobnú cenu“[40], tri členské štáty ho zaviedli v súvislosti s „opätovným predajom so stratou“[41] a dva v súvislosti s inou povinnosťou rešpektovať určitú cenovú hladinu[42].

3.5. Zameranie na cezhraničné presadzovanie práva

V roku 2019 pochádzalo 17 % poľnohospodárskych výrobkov EÚ spotrebovaných v jednom členskom štáte z iného členského štátu[43]. Výmeny informácií o všeobecných prístupoch k presadzovaniu v sieti sa považujú za užitočné a za úspech smernice. Diskusie medzi orgánmi presadzovania práva v sieti naznačujú, že všeobecná povinnosť vzájomne si pomáhať s cezhraničnými vyšetrovaniami uvedená v článku 8 nemusí vždy poskytovať dostatočný právny základ na zabezpečenie účinnej a efektívnej spolupráce a presadzovania. Týka sa to najmä cezhraničných prípadov, v rámci ktorých sa odberatelia zúčastňujúci sa obchodných praktík nachádzajú v inom členskom štáte ako dodávateľ. V takých situáciách sa vyžaduje výmena dôverných informácií, možné prijatie vykonávacích opatrení proti odberateľovi so sídlom v inom členskom štáte, ako je členský štát orgánu presadzovania práva dodávateľa či prerozdelenie prípadov v sieti orgánov presadzovania práva, ako aj výber pokút. Môže to zahŕňať problémy súvisiace s jazykmi používanými pri výmenách informácií. Tieto ťažkosti môžu byť ovplyvnené tým, že jednotlivé členské štáty sa rozhodli určiť rôzne orgány presadzovania práva (orgány na ochranu hospodárskej súťaže napríklad disponujú právnymi nástrojmi, ktoré im umožňujú navzájom spolupracovať ľahšie než s inými orgánmi presadzovania práva). Odberatelia poľnohospodárskych a potravinových výrobkov môžu navyše nakupovať výrobky vo viacerých členských štátoch, čo značí, že je potrebné, aby orgány presadzovania práva konali koordinovane. Komisia sa v tejto súvislosti domnieva, že možno bude potrebné prijať nové pravidlá proti nekalým obchodným praktikám týkajúce sa cezhraničného presadzovania práva[44]. Tieto nové pravidlá by boli zamerané na zlepšenie výmeny informácií medzi príslušnými orgánmi presadzovania práva alebo na zabezpečenie možnosti koordinovanej činnosti proti odberateľom v cezhraničnom kontexte.

Časť diskusií v rámci siete sa zamerala aj na cezhraničnú povahu riešenia sťažností týkajúcich sa nekalých obchodných praktík, pokiaľ ide o nákupné združenia[45]. Hoci treba poznamenať, že na nákupné združenia sa vzťahuje smernica o nekalých obchodných praktikách, ako na každého iného odberateľa, a preto neexistuje osobitný dôvod na odlišné zaobchádzanie s nimi, sieť vo svojich výmenách zdôraznila výzvy súvisiace s ich umiestnením, v niektorých prípadoch mimo EÚ, a tlak vyvíjaný na zdroje orgánu presadzovania práva.

---

40 ES, HR, HU, IT.

41 ES, HU, RO.

42 ES, IT.

43 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=comnat:SWD_2021_0317_FIN (s. 17, graf 7).

44 Dodatočné opatrenia Komisie na podporu poľnohospodárov v EÚ (europa.eu).

45 Štyri vnútroštátne orgány presadzovania práva (CZ, FR, IT, SE) vyšetrili alebo v súčasnosti vyšetrujú nákupné strediská alebo nákupné združenia na európskej úrovni.

V správe Spoločného výskumného centra[46] z mája 2020[47] sa uvádza, že vnútroštátne a európske nákupné združenia môžu zohrať úlohu pri podpore hospodárskej súťaže v potravinovom dodávateľskom reťazci a pozitívne ovplyvniť spotrebiteľské ceny[48]. V závere správy sa zároveň konštatuje, že úloha nákupných združení súvisiaca s dodávateľmi, ako sú poľnohospodári, nie je jasná a vyžaduje si ďalšie vyšetrovanie. Komisia hodlá tieto výsledky aktualizovať v priebehu roku 2024.

4. HODNOTENIE SMERNICE (ČLÁNOK 12)

V tejto smernici sa stanovuje, že do 1. novembra 2025 Komisia vykoná prvé hodnotenie[49] smernice. V hodnotení sa bude vychádzať z výsledku podpornej štúdie, v rámci ktorej budú zorganizované vhodné cielené konzultácie so všetkými zúčastnenými zainteresovanými stranami, dodávateľmi a odberateľmi.

Na získanie informácií do tohto hodnotenia Komisia uskutočnila okrem iného **ročné prieskumy vo všetkých krajinách EÚ** začínajúc základným prieskumom v roku 2020[50].

Niektoré členské štáty, napr. DE[51] a SE[52] navyše už vykonali svoje vlastné prvé hodnotenia.

5. ZÁVERY

Cieľom smernice o nekalých obchodných praktikách je prostredníctvom minimálnej harmonizácie na úrovni EÚ vyriešiť predchádzajúce fragmentované prostredie vnútroštátnych právnych predpisov. Do decembra 2022 transponovali smernicu do svojich vnútroštátnych právnych predpisov všetky členské štáty.

Veľká väčšina členských štátov zaviedla určitú úroveň ochrany nad rámec minimálnej úrovne stanovenej v smernici. Za predpokladu, že je to v súlade s pravidlami vnútorného trhu EÚ, je možné prijať aj prísnejšie vnútroštátne pravidlá, ako sú pravidlá stanovené v smernici. Členské štáty sa vo všeobecnosti riadia odvetvovým prístupom a smernicu uplatňujú len v agropotravinovom reťazci. Z hľadiska rozsahu sa viac ako polovica členských štátov odchyľuje od kategórií rozdelených podľa obratu, ktoré sú vymedzené v smernici, a niektoré uplatňujú pravidlá bez ohľadu na obrat dotknutých hospodárskych subjektov. Väčšina členských štátov rozšírila zoznam nekalých obchodných praktík sprísnením zákazov uvedených v smernici napríklad presunutím „sivých“ praktík medzi „čierne“ praktiky alebo pridaním ďalších zákazov obchodných praktík, ktoré nie sú uvedené v smernici. Členské štáty,

---

46 Európsky parlament vo svojom vyhlásení o nákupných združeniach vyzval Komisiu, aby vykonala hĺbkovú analýzu rozsahu a vplyvov vnútroštátnych a medzinárodných nákupných združení, výsledkom čoho bola uvedená správa Spoločného výskumného centra.

47 JRC Publications Repository (Archív publikácií Spoločného výskumného centra) – Retail alliances in the agricultural and food supply chain (Maloobchodné združenia v poľnohospodárskom a potravinovom reťazci) (europa.eu).

48 V roku 2023 Komisia uzavrela vyšetrovania dvoch medzinárodných maloobchodných združení. Komisia nenašla žiadne dôkazy o protisúťažných účinkoch a namiesto toho zistila, že zľavy získané združeniami prispeli k celkovým cenovým stratégiám maloobchodníkov a umožnili im znížiť maloobchodné ceny tak, aby zodpovedali cenám konkurentov alebo boli nižšie, pozri: Antitrustové vyšetrovanie: Komisia uzatvára antitrustové vyšetrovania týkajúce sa spoločností AgeCore a Coopernic, MEX/23/3847 (Brusel, 13. júla 2023).

49 Poľnohospodársky a potravinový dodávateľský reťazec – boj proti nekalým obchodným praktikám (europa.eu).

50 Nekalé obchodné praktiky (europa.eu).

51 Hodnotenie DE.

52 Hodnotenie SE.

ktoré pred prijatím smernice nemali zavedené právne predpisy, sa, naopak, vo všeobecnosti prispôsobili rozsahu pôsobnosti smernice. Kontrola zhody, ktorou sa posudzuje zlučiteľnosť vnútroštátnych vykonávacích opatrení so smernicou, však ešte stále nie je dokončená.

Sieť vnútroštátnych orgánov presadzovania práva na viacerých stretnutiach spolupracovala, vymieňala si najlepšie postupy o presadzovaní tejto novej smernice a pracovala na spôsoboch posilnenia spolupráce v niektorých oblastiach, ako je cezhraničné presadzovanie práva. Spustenie nového monitorovacieho strediska výrobných nákladov, marží a obchodných praktík v agropotravinovom dodávateľskom reťazci ďalej prispeje k zvýšeniu transparentnosti a dôvery.

Zlepšovanie postavenia poľnohospodárov v potravinovom dodávateľskom reťazci, podpora ich príjmu a zabezpečenie spravodlivej odmeny sú dôležité politické ciele na podporu konkurencieschopnosti, udržateľnosti a odolnosti poľnohospodárskeho odvetvia. Vnímané nerovnosti a obavy týkajúce sa životaschopnosti poľnohospodárskej činnosti okrem iného v súvislosti s možnou nerovnováhou vyjednávacej pozície na úkor poľnohospodárov podnietili nedávne protesty poľnohospodárov. Opatrenia zahrnuté v uvedenom diskusnom dokumente poukazujú na to, akú dôležitosť Komisia pripisuje posilneniu postavenia poľnohospodárov v potravinovom dodávateľskom reťazci.

Napriek tomu, že smernica o nekalých obchodných praktikách je najnovší nástroj, ponúka riešenie niektorých z týchto obáv tým, že poľnohospodárom a relatívne slabším dodávateľom v potravinovom dodávateľskom reťazci umožňuje pôsobiť bezpečnejšie a efektívnejšie vďaka spravodlivejším obchodným praktikám a jednoduchšie sa vyjadriť a sťažovať. Presadzovanie naberá na sile a prispeje k zvyšujúcej sa úrovni ochrany poľnohospodárov a slabších dodávateľov. Hodnotenie naplánované na rok 2025 bude vhodnou chvíľou zamyslieť sa nad možnou potrebou upraviť samotnú smernicu a jej parametre z hľadiska rozsahu alebo jednotlivých praktík.